

Előfizetési árak:

Egész évre 8 K., félévre 4 K.,
negyedévre 2 K.

Egész szám ára 16 fill.

Hirdetések mérsékelt árak szerint.

A lap megjelenik minden esztendőben.

Felelős szerkesztő:

Brankovics György.

KÖZÉRDÉK

Szerkesztőség: Deák-utca 8.

Hová a lap szellemi részét illető
közlemények küldendők.

Kéziratok vissza nem adatnak.

Kiadóhivatal: Istvan-utca 9.

Hová a lap anyagi részét illető közle-
mények és előfizetési díjak küld-
endők.

Kiadófeljogosult:

Fuchs Antal

PEST MEGYE SZABADELVŐ KÖZÖNSÉGE NEK HETILAPJA

A: „általános titkos választás”.

Ujpest, szeptember hó 7-én.

Az ujpesti munkás-szervezetek vezetősége, értekezletre hívta össze az Ujpesten fennálló összes egyesületek vezetőseit, az általános titkos választói jog érdekében.

Az értekezletről, lapunk tulsó oldalán emlékezünk meg itt, pedig — magával a kérdéssel foglalkozunk.

Mindenekelőtt csodálkozásunknak adunk kifejezést a fölött, hogy az általános titkos választás tárgyában a XX-ik században bárhol is, de különösen Magyarországon még értekezleteket kell tartani: csodálkozunk azon, hogy még a »mellette« és az »ellene« levőkre kell a nemzet fiait osztályozni: csodálkozunk végül azon, hogy az általános titkos választás kérdése fölött egyáltalában szükséges még értekezleteken vitatkozni s eszméket cserélni.

Hát van a magyar nemzet fiaik között még ma is olyan józan gondolkodású ember, a ki ne tudná, ne érezné azt, hogy *mindenki, a ki erejével, tudásával Magyarország fejlődéséhez, boldogulásához, a magyar nemzeti állam megszilárdulásához, ha csak egy porszemnyi értékben is hozzájárul: annak joga van a magyar szabadságnak, a magyar alkotmány-nak minden részét, tehát a választói jogot is élvezni*

Meggyőződésünk szerint ilyen a jó-

zangondolkodású emberek között nincs hazánkban. A nemjózanul gondolkozókkal pedig nem kell törődni, ezek az összemberiség és az egyes nemzetek fejlődésének a történetében nem számítanak: ezeket az eszméket és jogokat érlelő kornak szelleme elszokta irgalmatlanul söpörni.

Uppen azért ha az »általános titkos választás« kérdése a megvalósulásra megérett: nem fogja azt megakadályozni a világon senki és semmi.

Itt a bibi! kiáltják sokan.

A kérdés is, meg a nép is éretlen!

A kik a kérdést éretlennek tartják: azok közül sokan nem látnak az ürügynél tovább, sokan pedig elakarják másokkal hiteit, hogy ők főszakácsok az emberiség fejlődésének a konyhájában s a gondviselésnek az útjait jobban ismerik mint a saját házuk tájkát: a korszellemnek pedig ők szokták előírni a teendőit.

A kik a népet tartják az általános titkos választói jog gyakorlására éretlennek, azok nem tudják kellően méltányolni és értéke szerint mérlegelni a magyar nép veleszüetett intellektuális erejét egyrészt, másrészt pedig nem ismerik a magyar nemzet történelmét.

Hát éretlen volt a magyar nép akkor, amidőn a nemesség sánczai közé a polgárokat beeresztette s a polgári osztályt megalkotta?

Hát éretlen volt a magyar nép akkor, a mikor a jobbágyságot eltörölte, a magyar földet s vele a magyar parasztot fölszabadította?

Hát éretlen volt a magyar nép akkor, a mikor a márcziusi ifjak a szabadságot megszerezték számára?

Most se lesz éretlen, amidőn az emberiség fejlődése s a kor szelleme által irányított közérzet és köztudat, az általános titkos választói joggal a szabadság és alkotmány sánczai közé akarja és be is fogja vezetni a társadalomnak immár teljes teljében kidomborult negyedik osztályát: a munkásosztályt is; amidőn a legszebb polgári joggal felakarja és fel is fogja ruházni a népet az azt a részét is, amely eddig — *a jogegyenlőség szegényére* éppen a népképviselőből ki volt zárva.

Az »általános titkos választás«-tól azért rettegnek sokan, mert attól tartanak, hogy a munkások, illetőleg a szociálisták »nemzetközisége« miatt esorbát szenved a »hazafiaság« egyrészt, másrészt pedig nem kívánt erőhöz jut, nek hazánkban a magyarellenes nemzetiségek.

Mi a munkások nemzetköziségétől s a nemzetiségek erejétől sem rettegünk, mi csak a magyar nemzet, a magyar állam jövőjeért rettegünk az esetben, ha a magyar nép a kor szellemének s az emberiség fejlődésének szegeznék neki bolondul a homlokát.

Az a »nemzetköziség« a magyar-

Fejezetek, az ujpesti bohémek multságáról.

1905. aug. 17-én a Halász szigeten.

Irtta: Magyar Elemér.

Ott kezdem, ahol végeznem kellene.

Dereng a hajnal. Valahol a kékeszürkeségbe vesző távolban az ébresztő nap ütökzik a felhők lomha seregével. A felhők menekülnek. Egyik-másik elmaradt felhőfoszlány elvérzik utközben, s langyos permetező eseppeken itatja a földet, mely — nagyon szomjas lehet, — mohón szívja be a nap legyőzött ellenfelének áldást adó vérért. — Az imént hatalmas őrtüzek lobogtak a természet pazar szépségében és bujaságában pompázó fák sűrű lombozata alatt tarkáló ezigánysátrak előtt; a faágakról lámpionok és acetilén-lámpák misztikus varázsú színeket sugárzottak; a telt hold, — mint valami kerekfejű kobold, számtalan esillagtársával együtt, a kíváncsiak lankadatlan éberségével együtt gyönyörködött a a Halász-szigeten eléjük táruló panorámában, de im, vége az éjnek, a hajnal s néhány eseppe eső legyűrte a esodás színi-pompát, s nem maradt más, mint egy kis hamu alatt lappangó parázs, s a lelkeknek az égből meritett, el nem mosható, vidám hangulata.

A cigányok is menedéket keresnek az eső ellen. Apraja-nagyja, — urak, urfiak,

válogatott ezigánygyerekek, — (uriasszonyok és lányok egyaránt) kedélyesen behuzódnak egy, közös ezigánysátor védő ponyvázata alá, s a lehető legtermészetesebb jókedvvel nótáznak: „Lesz még ezigánylakodalom . . .” A sátor előtt megpiszkálják a paraszat, bizony abban nincs már élet; a tüzelőfa is elfogyott. Ha elfogyott; elfogyott! — s tovább megy a nóta, hogyha mindjárt „jegeseső esik . . .”

Az egyik révész készül az ujpesti partra. Lyukas volta esizmám talpa, valami szög megsebezte lábamat, — én hát vele tartok.

Míg a révész biztos kézzel, szóltanul irányítja a esolnakot, félig behunyom szemem, s álmodozva gondolok az elmúlt éjre. Egyszerre csak kizavarunk álmaimból. Az emberem biztat: „Tessék kiszállni!” — Kételyem támad, valóban ébren vagyok-e, avagy csak álmodom, mint az alvajáró, önkéntelenül kilépek a esolnaktól. Félve, lopva visszanezék a borús ég alatt is festőies vadregényes Halász-szigetre, szeretnék visszaszámenni, tovább álmodni, de sebzett lábam, ahogy lépegetek, sajogni kezd, meggyőző arról, hogy ébren vagyok, s fáradtan, törődötten hazafelé tartok. — A poros váezi uton, — arra visz az utam, — egy pékkoesi baktat. Megkérem a koesisát, hogy venne föl. Megteszi szó nélkül. Döcög az istenadta jármű, hogy szinte lelkemet rázza ki. De a koesis embersége s a lelkeembe zsongó hangulatok sokkal inkább szórakoztatnak, semhogy panaszkodásra gondolhatnék. Az Árpád-ut közelébe érve, fuvarosom illető tudóan megkér, szálljak le, — ugyan ő tovább megy. Észrevénné a gazdája, elverné

szegény fejét, amért egy embertársának kára nélkül, kedvezett.

Ah, itt a próza, a komor, unalmas, irigy valóság, mely az álmok szárnyán szőtt poezis esillogó szövedékét kiméltlenül megtépi, sárba rántja . . .

Tulajdonkép, * * * ezt azoktól hallottam, kik az ujpesti bohémek ezigánymultságának részesei nem voltak. — jól sikerült multság volt az egész, * * * . A konvencionális multság, * * * . Aművegen át nézve, bevallom: az volt. Amde előzményeiben és hatásában, azok előtt, kik ezt a „bolondságot”, fáradságot és áldozatot nem kímélve: végigcsinálták mégis, valamelyest más világításban áll ez a multság. Mi leg-alább úgy gondoljuk, úgy érezzük.

Igaz ugyan, hogy a rendezéshez jogom nem volt, — mert az, hogy az ujpesti művészgárda Ujpest számottevő társadalmának egy szokatlan, hagyományokból ment, kedélyes multságon találkoztát adjon s ezzel a széthuzó társaság érinkeztetését lehetővé tegye: hangzatos, de nem időszerű. — Valójában a multságot az Ujpesten letelepült művészeknek azon leki törekvése eredményezte, mely felülemelkedve a köznapiságon, szépre törekedett, magáért a szépiért, mint ahogy Ovidius mondja: „Est deus in nobis, agitante caleseimus illo!” (Istent rejt keblünk, az ösztönöz hevülésre.)

Sajátságos, ezt meg az emlékezetes estén jelen voltak legtöbbjéitől hallottam, — hogy a multság színhelyén partra szállva, mindenki úgy érezte, mintha egy új világba

munkásról úgy le fog hámlani a magyar alkotmány sánczain belől, a jogélvezet folytán, mint a selyemhernyóról a bőr. A magyar államra s a magyar nemzetre nézve több és nagyobb veszedelem rejlik a »keresztény szocializmusban«, mint a »nemzetközi szocializmusban«, mert a keresztény szocialistákat egy felekezeti párt irányítja s eszközül a szabadelvűség érdekei ellen használja föl; míg a nemzetközi szocialisták amellet, hogy az összemberiségjogaiért küzdenek, mindenütt kitűnő hazafiakká is válnak, mihelyt a haza jogait élvezve, a haza fiainak érzik magukat.

A nemzetiségektől pedig azért nem kell tartani, mert a magyar állam ezer éves multja bizonyítja, hogy itt a Kárpátok és az Adria között csak a magyar nemzetnek van gondviselészerű hivatása.

Es azután, a ki attól tart, hogy az általános titkos választás következtében sok nemzetiségi képviselő kerül a t. Háza: tessék neki azokba a választókerületekbe, a melyekben kevés a magyarság és a számban erősebb valamelyik nemzetiség, tessék odagyárakat telepíteni s azt a magyar munkások ezereivel megnépesíteni: ne tessék a magyar földet a nemzetiségek által megvásároltatni, hanem tessék a nemzetiségek által bírt s eladásra kerülő földet, magyar emberek számára megvásárolni: végül pedig tessék az általános titkos választói jogot a magyar nyelvnek szóban és írásban való bírásához kötni, mert attól, a ki a magyar nemzet alkotmányát s jogait gyakorolja és élvezi, jogosan megkövetelhetjük azt, hogy beszélni és írni is tudjon magyarul.

A magyar nyelv majd magyarul érezni is megtanítja a nemzetiségeket.

Szerintünk ma az általános titkos választás nem csupán politikai, hanem nemzeti lét kérdés s teljesen megérett a megvalósulásra.

Elhalasztása újabb, eddig nem is sejtett veszedelmeket rejt méhében.

Vagy szabad urává lesz a magyar nép a saját sorsának, vagy visszatereltek az orosz »Duma«-hoz.

Brankovics György.

Értekezlet az általános titkos választói jog érdekében.

Nagy érdeklődés mellett folyt le f. hó 5-én az értekezlet, a melyre az ujbpesti munkásszervezet, az összes polgári egyleteket meghíva.

A községház tanásterme zsufolásig megtelt az érdeklődőkkel, kik között feltűnő nagy számban lehetett látni dr. Ugró Gyula vezetés alatt az ujbpesti Függetlenségi párt tagjait, kik azzal a szándékkal jöttek az értekezletre, hogy az értekezlet nyugodt lefolyását vagy legalább is az egyhangu határozathozatalt megakadályozzák.

De hát csak a francia gárda váltotta be azt a jelszavát, hogy: »meghal, de meg nem adja magát!« Az ujbpesti függetlenségi párt, elnökével együtt megadta magát azaz egytől egyig hozzájárultak az előterjesztett határozati javaslat egyhangu elfogadásához.

— Helyesen tették!

Az értekezletnek különben következő volt a lefolyása.

Az értekezletet Brocska nyitotta meg. Elnöknek Zatykó György választatott meg. Az első szónok Földes István volt, a ki az általános választói jog ligájának ujbpesti fiókjá nevében kijelentte, hogy testtel-lelekkel esatlakoznak a szocialdemokrata párt küzdelméhez és részt is kíván venni az általános választási jog érdekében tartandó nagy gyűlésen.

Utána Garbai rámutatott az általános választói jog nagy fontosságára. »Amely párt« — ugymond — »kibontott zászlajára írja az általános, titkos választói jog feltétlen és sürgős megvalósítását, az az új Magyarországért küzd. E népjogon nyugszik Magyarország egész jövője és mindenki hazája ellen küzd, a ki az általános, titkos

választási jogért esatasorba nem áll. A régi Magyarország érdeke a mágnásoknak, a kik már annyiszor és annyit eladtak a hazából, hogy más, ha akarna, még akkor sem válhatna hazaáruló. Most is a mágnások, főleg a 23 disszidens ellenzi az általános választói jog megvalósítását. De bármiként is vélekedjenek felőle, ki már nem térhetnek, mert a nép soha le nem mond róla, mert minden körülmények között meg fogja teremteni az új Magyarországot. Bennünket vádolnak hazaárulással, jobban szeretjük ez országot, mint akármelyik Károlyi és jobban is fogjuk szeretni, ha a népnek joga lesz.«

Viharos helyeslés követte szavait, melynek lecsillapulta után dr. Ugró Gyula, az ujbpesti függetlenségi párt elnöke kért szót, s kijelentette, hogy: »feltétlen híve az általános titkos választói jognak. A függetlenségi párt programjában is benne van. — (Nem igaz! Leszavazták a bizottságban! szölt közbe a hallgatóság.) De igenis benne van. Különben is akár benne van, akár nincs, akár akarják megvalósítani akár nem, az általános titkos választói jogot meg kell valósítani. Az a világosság, amely a nép lelkében gyulladt, nem tűri többé a középkori sötétséget. A világosság diadalt fog aratni és ez ország boldog és szabad lesz. Nem tűrhetjük, hogy gyermekeinket elnémetesítsék a katonaságnál. Most a nemzet alkotmányáért küzd. Fogjunk össze, hogy az alkotmány tényleg, ne pedig papíron legyen.«

Dr. Ugró Gyulának, — miatt Zatykót, Garbay váltotta fel az elnökségben, — Pelczéder válaszolt, még pedig Ugron Gábor szónoki tüzével, itt ott metsző guynyal, de mindig alapos érvekkel. Erős szavait sokszor félbeszakították a függetlenségi pártiak, de Pelczéder a ki kitoró vihar daczára is megmondotta, hogy: »játsszani tovább a néppel nem lehet.« A következő szónok Schneider, a magyar főurak árulására utalva visszautasította a munkáspártra szört rágalmat, Tarczai pedig történelmi adatokkal czáfolta meg Ugró állításait, s az értekezleten jelenlevők, arra kérdésre: »mit

új lélekkel toppant volna be. Ugy vélem ezt az átformálódást nem a polgári köntösnek ezigány gunyával való feleserélésé idézte elő. Sokkal inkább az a büvker, mely a természet szépségéből s a művészi lelkület varázsából kialakulva, hatalmába kerítette az érkezők lelkeit is. A büvkerön belül ninesenek különbségek ninesenek ellentétek. Emberek, kik egymást most látják először: mint testvérek ölekeznek. Hang, szín, illat, mit az ember érzékelné tud: egy harmónikus, bájos, élő költeményé olvad, melyet jókedvű bohémek ötletszerűen inspiráltak, tartalmas lelkükből az élet művészetének egy strófáját adva.

Az élet művészete! — A komoly és nem komoly dolgoknak helyes elrendezése. De hát létezik-e két egyformán értelmezett »komoly« dolog?! — Schoppenhauer egy jellemző mondása jut eszembe: »Minden ember egyformán komoly, csak komolyságának tárgya más és más.« — Vessünk csak egy pillantást a kenyérrért küzdő »komoly« emberekre, s a csapongó kedélyű, de alkotásra törő bohémekre, s világos képét nyerjük az életfelfogások komolyságáról táplált nézetek óriási különbségének. Pedig nem szorul igazolásra, hogy a rendszeres polgári foglalkozás sokkal biztosabban és könnyebben juttat mézeskaláshoz, mint a művészt, lelkének alkotása. — száraz kenyérhez. S mégis, a legtöbb művész fityyet hány a »komolyak« beteges kenyérhajszájának, a száraz kenyér mellett is, látszólag gondtalan, grand-seigneurí életet él, s nem törí magát az anyagiak után. — Belső oka

van ennek. A művész, a benne rejló öserő kényszerítő parancsára dolgozik, vagyis tisztán lelkiszükségből; mintahogy az egér is legtöbbször nem azért rágicsál, hogy éhségét esillapítsa, hanem azért, mert fogait koptatnia kell, különben fájdalmat érez és belepusztul. Mikor az alkotás perceinek izgalma a művész lelkét kimeríti, nines előtte »komoly« dolog. De ekkor fel is szabadult a konvenziók jármából, gondolkodásában szabaddá, csapongóvá, bohémé lesz, s ez a feltétlen szabadság, forrása az eredetiségnek és az ötletességnek. De egyszersmind ez teszi vonzóvá, kívánatosá a bohémekkel való érintkezést, mint minden újdonság, melynek csak fényoldalát látjuk.

Az aranyos bohémia meg-megesillan a »komolyok« szürke éjjelében: s a holnappal való nemtörődés vidámságával az élet szépségeire, a »nem komoly« dolgokra tereli az érdeklődést, s ezzel gyönyörködtetve, kívánatosá, élvezetessé teszi az életet, melynek kimeríthetetlen szépségeit élvezni tudni: az élet művészete.

A ezigánymulatság rendezése, végre is nem valami nagy dolog. De az, hogy megtörtént, s ahogy történt: szép és gyönyörködtető volt. S mert résztvevői kivétel nélkül ilyennek találták, az ujbpesti művészek tanítómesterei lettek az élet művészetének.

Most veszem csak észre, mennyire ezigányosan folynak a sorok tollamból. — Mindenről írtam, csak magáról a mulatságról nem. De hát nem is könnyű a ezigánymulatságról sablon szerint írni. — Megkísértem egy-két epizódban a mulatság külső képét jellemezni.

Este van, fél kilenez felé jár az óra. Regattisták eveznek a Dunán. A Halásziget felé közelednek, ki akarnak kötni. — A kormányos már kiugrik a partra, de a lobogó örtüzek mellől, éktelen ordítás hangja üti meg a fülét, s úgy látja, hogy kóbor ezigányok összekaptak, s most egy gomolyban ütök-verik egymást.

— Veszedelmes ezigányok! Menjünk! — szól, — s ijedten ugrik vissza a csolnakba. — A »ezigányok« pedig jóízűen nevetnek a sikerült tréfán.

Kisvártatva, más két regatta tűnik elő a látóhatáron.

A ezigányok egy része falatozik: szalonnát pirít, vagy a bográcsban főtt halat fogyasztja, másik része széles jókedvében nagyokat kurjantva, tánczol a térség közepén.

A regattisták figyelnek. — »Czigánylakodalom.« — »Persze az!« — Hanem azért kikötnek. Az egyik vajda észre veszi szándékukat s eléjük megy a parthoz. A regattisták odaszólnak: »More, hagytok-e kikötni?«

— Csak tessék, szívesen látjuk az urakat.

Ez nem ezigány! — néznek össze a csolnakosok.

— Azs á, ázs! — mondja a vajda mosolygva a partra szálló uraknak, sőt, — micsoda ezigány! — bemutatkozik a kiszálló legidősebbjének: — Pállya Celestin, festőművész vagyok!

— Ah, hogyan?! — Haldsz, kir. főügyész vagyok, — de kedves mester, nem értem, hogy kerül ön ide. Bizonyára tanulmányozza

akartok inkább és előbb: jogot vagy vezényleti nyelvet? egyhangulag azt választák, hogy: *Jogot akarunk!* Tarcazi továbbá azt a kérdést intézte dr. Ugró Gyulához, ki az alkotmány védelmét hangoztatta, hogy: „vajjon mennyiben biztosítja az alkotmányt a vezényleti nyelv?” Mire Ugró Gyula maga is elismerte, hogy: „a nép joga és szabadsága a legfőbb!”

Az elhangzott beszédek hatása alatt a függetlenségek Ugró Gyulával együtt, egyhangulag hozzájárultak ahhoz a határozati javaslatához, a melyet Garbai olvasott föl s a mely a következőleg hangzik:

„Kimondja az Ujpesten, 1905. évi szeptember hó 5-én, a község háza nagytermében tartott értekezlet, hogy az általános, titkos választói jog törvénybeiktatását szükségesnek tartja, ennek érdekében 1905. évi szeptember 10-én párt- és politikai különbség nélkül népgyűlést tart, melyre Ujpest egész polgárságát meghívja, hogy tüntessen a magyar alkotmány igazi biztosítója mellett.”

A határozat egyhangu elfogadásával az ujpesti függetlenségek, a kik pedig azért jöttek az értekezletre, hogy Kossuth Ferenc és a koalíció mellett demonstráljanak, kimondták azt, hogy az alkotmány védelmére a szocialistákkal karöltve akarnak és fognak küzdeni.

Garbai ezután a polgársággal való együttes küzdelem sikerét kívánva, az értekezletet befejezettnek jelentette ki.

H I R E K .

— **Az ujpesti gymnasium megnyitása** f. é. szeptember hó 3-án nagy ünnepélyességgel ment végbe. A növendékek ünnepi ruhába öltözve jelentek meg s az „Isten áld meg a magyar” elnevelésével nyitották meg az ünnepélyt. A lélekemelő hazafias dal elnevelése után Klíma László igazgató igen szép s tartalomdu beszédet intézett a növendékekhez, a melynek folyamán arra figyelmeztette őket, hogy a minden téren észlelt haladásnak mai színvonalán sokat kell tanulniok, komolyan kell tanulniok, ha az életpályákon érvényesülni akarnak. — Utána Mily Lajos ev. ref. esperes mondott köszönetet Klíma László igazgatónak, hogy beszterzei állását odahagyva szívesen és

örömmel jött Ujpestre, hogy szülővárosának ezt a eseményét, a gymnasiumot szeretettel ápolja, felvirágoztassa s nagyra növelje. Végül áldást kért Istentől az igazgató, a tanárok működésére s a tanulókra. Az ünnepélyt a „Szózat” elnevelése fejezte be. Az ujpesti gymnasium első osztályába a mint értesültünk 80-nál több növendék iratkozott be s így már az idén paralel osztályt kell felállítani.

— **Az ellenőrző szemle elmarad.** A mi nap egy bécsi újság híradása nyomán már szó volt róla, hogy a katonaságnál az ellenőrző szemle az idén elmarad. Az erre vonatkozó miniszteri rendelet, mely a népfelkelők időszaki jelentkezését is elhalasztja, majlent meg a hivatalos lapban. A rendelet, mely az összes törvényhatóságoknak szól, a következő:

Megfelelő további sürgős intézkedés végett értesitem a törvényhatóságokat, hogy a közös hadsereg nem tényleges állományu legénységének ellenőrzési szemléi a cs. és kir. közös hadügyminiszter ural egyetértőleg hozott határozat folytán, a m. kir. honvédség nem tényleges állományu legénységének ellenőrzési szemléi és a népfelkelés időszakai jelentkezései pedig a jelen rendeletem alapján a folyó ében nem tartandók meg. A tisztai jelentkezések azonban az eddigi módon teljesítendők. Budapest, 1905. évi szeptember hónap 1-én Bihar s. k., honvédelmi miniszter.

— **Egybekelési ünnepély.** Kiss Lajos f. é. szeptember hó 10-én d. e. 11 órakor tartja a helybeli izraelita templomban egybekelési ünnepélyt Wágner Berta kisasszonnyal, Wágner Lipót leányával.

— **Jubiláris ünnepély.** Az ujpesti önkéntes tűzoltó-testület f. hó 10-én ünnepi fenállásának és Schöber Károly parancsnokságának 35-ik évfordulóját. Az ünnepélynek a meghívó szerint „müSOR” is van, szerintünk azonban csak „sorrendje” lehet, a mely a következő: Reggel 8 órakor a testületek gyülekezése a Uhl-féle vendéglő udvarán, 10 órakor isteni tisztelet a róm. kath. templomban, 12 órakor diszközgyűlés a község ház disztermében. A közgyűlés után diszfelvonulás. 1 órakor diszbed az Uhl-féle vendéglőben; délután 4 órakor riadó! Tánadás az Egyedi-féle szeszgyár belső területén; este 8 órakor tánc az Uhl-féle vendéglő helviségeiben. A diszbed részvételi jegyének ára 2 K, a táncmulatság belépő díja személyenként 1 K. esaladonként 2 korona.

— **Alapítványi hely.** Ő felsége a király f. é. augusztus hó 29-én Romenoban kélt

legfelsőbb elhatározásával Asztalos Lajos községi aljegyző Aladár fia részére a cs. és kir. hadapród iskola I-ső évfolyamában egy díjmentes magyar állami alapítványi helyet az 1905—6-iki tanév kezdetétől fogva legkegyelmesebben adományozni méltóztatott.

— **Műhímezési tanfolyam.** A m. vaill. és közokt. m. kir. miniszter ur megengedte, hogy az ujpesti áll. polg. leányiskolával kapcsolatos női kézimunka-tanfolyama, mely eddig csak két szakosztálylyal u. m. fehérvarró- és felsőruhavaró szakosztálylyal bírt, az 1905—6. tanév elején műhímezési szakosztálylyal egészítessék ki.

Ezzel a kézimunka-tanfolyam teljes női ipariskolává fejlődik.

A felvétel feltételei ugyanazok mint a többi szakosztálynál. Beiratkozni lehet szept. 11-ig Bővebb felvilágosítást ad a polgári leányiskola igazgatósága.

— **A „Népkönyvtár”** kezelésége tudomására hozza a tisztelt olvasó közönségnek, hogy a könyvosztás szeptember 10-én megkezdődik. — E napon és ezután minden vasárnap d. e. 10—12-ig a könyvek kivethetők és beadhatók a „Ferencz József-téri” állami elemi fiúiskolában.

A Jókai, Jósika, Br. Eötvös, Vas Gereben, Eötvös Károly Benedek, Gárdonyi, Mikszáth s több kiváló író jelesebb műveiből álló könyvtár melegen ajánljuk az olvasni szeretők figyelmébe. A könyvtár használatát teljesen díjtalan.

— **Csáky Károly gróf váci püspököt** a király f. é. szeptember hó 1-én királyi tanácsossá nevezte ki. A főpásztort ez alkalomból már több küldöttség üdvözölte s Vác városa rendkívüli közgyűlést tart, hogy a jötekony püspököt méltóképen ünnepelje.

— **Szüreti mulatság.** Az „ujpesti katólikus legényegylet” f. évi szeptember hó 24-én Csokonay-utca 34. sz. alatti helyiségében díjtekzés és táncszal egybekötött jötkonyczúli szüreti mulatságot rendez, melyre személyenként 60 fill. a beléptijegy ára. A mulatság d. u. 3 órakor kezdődik, s másnap reggel végződik; jó ételes és italokról Pótz Mihály vendéglős gondoskodik.

— **Gólya a „Hans Jörgel” szerkesztőségében.** Czukeller Ferencz a „Hans Jörgel” szerkesztőjének a család körebe folyó hó 3-án, pontban 10 órakor szállott le egy kedves kis „Lujza” leánykával a gólya. Gratulálunk.

— **Iskolai beiratások.** A tanév kezdetén valóságos ostromnak vannak kitéve a helybeli tanintézetek. Az elemi iskolákban már napok óta nincs hely, ugy, hogy föltétlen kell gondoskodni új osztály nyitásról. A polgári fiúiskola tizenegy osztályába 593 tanuló iratkozott be. 17-el több mint a múlt tanévben, noha a megnyílt gymnasium mellett apadni kellett volna a növendékek számának. A polgári fiúiskola igazgatósága az Angyalföldről és Rákospalotáról jelentkező tanulók közül 80-at utasított vissza. Ujpest rohamos fejlődését s így a tanulók számának gyarapodását jövőben még jobban előmozdítja a Budapestről határunkba helyezett nyugoti pályaműhely több ezer munkásának esaládja, kiknek gyermekei — anyagi körülmények miatt — leginkább a polgári iskolát keresik föl. Biztos értesülésünk alapján a kultuszminiszterium miatt komolyan foglalkozik egy második polgári fiúiskola felállításának eszméjével.

— **Tanítóink az alkoholelles kongresszuson.** A kultuszminiszter rendelkezése értelmében a f. hó 12., 13. és 14-én Budapestben tartadó alkoholelles kongresszuson a helybeli tanintézetek tanítói is részt vesznek, ami miatt a fenti napokon az iskolákban a tanítás szünetelni fog.

— **Szaktanfolyamok az ujpesti m. kir. állami faipari szakiskolán.** Kereskedelemügyi m. kir. minister ur az ujpesti állami faipari szakiskola működésének a helybeli nagyszámu asztalos-iparosok szélesebb rétegeire való kiképeztetése céljából az intézetben az 1905—1906. tanévtől kezdve oly irányu tanfolyamokat szerveztet, melyek egyrészt a a gyakorlatban levő iparosok továbbképzését, másrészt az ifju iparos nemzedéknek az asztalos-iparra való szakszerű előkészítését czélozzák. Ezen tanfolyamok a következők: **I. Mester-tanfolyamok.** Ezen tanfolyamok célja: asztalos-iparosoknak az újabb ipari

a cigányéletet, nemde? — Azt, igen, de azért jöhetnek bátran az urak; nagyon kedélyes cigányok. — Ezalatt közjök seregük a kívánsi cigánynépség.

A regattisták müertően körülnéznek. Micsoda pompás cigánytipusok! — Tekintetök egy bizonyos fajta, villogó szemü cigányon akad meg. Pállya észreveszi, s int a cigányoknak.

— Gyere, bemutatlak az uraknak. — *Bareza*, szobrászművész.

— Mit? — Ez nem cigány?!

— Ez nem, — évődik Pállya, de a többi — igen. És sorba bemutatja őket. *Both*, festőművész, *Andréjka*, szobrászművész, *Rubovics* festőművész, *Zák*, mérnök stb. stb.

A regattisták szégyenkeznek egy kicsit, ilyet ök még nem pipáltak, — de aztán beletröndnek abba, hogy itt esupa „olyan” cigány van, s amennyire idejök engedi, kivesszik részüket a páratlanul szines, fesztelen, lelkes mulatságból.

Virágosokrot kötök néhány szeretetreméltó, bájos, vidám cigányasszony nevéből: *Pállyáné*, (többek között 10 K. 48 fill. kártyavetéssel vasalt ki a „ezibil”-ek zsebéből, a létesítendő Kossuth-szobor javára s mint „fővajdáné,” ugyancsak kordába tartotta a rajkókat) *Kajlingerné*, *Andréjkáné*, *Nevelicsné*, *Zákné*, *Garainé*, *Leinerné*-k (három kedves czinkosa a bohémeknek) *Papp Szilágyiné*, *Nagyné*, *Ehrenwaldné*, *Földesné*, *Lichtensteinné*. A esokor tetejébe néhány rózsabimbót is tűzdelek a szépséges cigánylányok neveiből: *Andréjka Margit*, *Rippel Lujza*, *Mártonffy Etel*, *Pállya Emma*, *Maders-*

pach Ida, *Papp Mariska*. — Gyarló emlékező tehetségemnek tudassék be, ha netán néhány kedves cigányonó nevét kifelejtettem.

Pompázó esokrom virágszála nem fogják feledni, hogy kedvesebb alkalmuk sohasem volt még lenyök virág-poézisének lelkesebb, igazabb kifejtésére, mint a Halászigeti Bohémia holdvilágos éjjele.

Végére maradt, mit írásom elejére kellett volna tennem. Mindössze néhány szó, de legszebb, s legméltóbb elismerése a cigány-mulatságnak.

Bóth Menyhért, — kezdeményezője és lelke a mulatságnak, — reggelfél, mikor megéheztén, asztal köré telepedtünk, keresetlen szavakban köszöntőfélét mondott, s eközben ellenvetés nélkül hangozt el: „*Évek, szép az élet!*”

Ime egy isteni perec, melyben elfeledjük az élet terhes küzdelmeit, testet, lelket emészto sivárságát, gyötrelmeit, s nem látunk mást, mint hogy az élet szép. A művész lelke optimizmusának e spontán nyilvánulás, művészi hitvallás: — a lélek fényével bevilágítani a gyarló jelentéktelenül apró czélokert küzdő, szenvedő, fáradt emberek lelkébe, eloszlatni az élet sötétlátását, — ha egy perecre is, — mert szép az élet, s ha annak látjuk: hitet, bizalmat, kitartást meritünk a tovább küzdelemre.

És ez az, mit nem fed a siker fogalma, de kitörülhetetlenül belevesődik lelkünk oltárkövén emlékezetünkbe, s feledhetlenné teszi az ujpesti bohémek cigány-mulatságát.

eljárásokban, szakrajzolásban, üzleti könyvvezetésben és idetartozó, a gyakorlatban szükséges ismeretekben való továbbképzése. Ezen tanfolyamok tartama 8-8 hét és a tanév alatt három fog rendeztetni. Az első kezdődik október hó 1-én és tart november hó végéig. Az oktatás elméleti és gyakorlati, naponként reggel 7 órától déli 12 óráig s délután 1/2 2 óráról este 7 óráig. Ezen tanfolyamok teljesen ingyenesek. Jelentkezés ideje szeptember hó végéig. II. Műhely gyakorlati tanfolyam, mely augusztus hó kivételével az egész éven át vasárnap délelőtt 8-12-ig és a hét két napján este 7-től 9-ig tartatik meg. Ennek a tanfolyamnak ezéjja a butorok helyes összeállításának és az újabb esinozó műveleteknek gyakorlása. E tanfolyamon részt vehet minden asztalos iparos, a belépés ideje korlátozva nincs s tandíjat nem kell fizetni. III. Szakirányú tanoneziskola. Az iskola ezen tagozatán az iparostanoneziskola faiparos tanulói megfelelő szakrajzoktatásban részesülnek. Ezen tanfolyam tanulói az elméleti oktatást az iparos-tanoneziskolában kapják. Jelentkezés ideje szeptember 15-ig. Mindezt azzal hozzuk az érdeklődők tudomására, hogy részletes felvilágosítással szivesen szolgál az igazgatóság (Gyár-utca 12. szám alatt).

Az Országos Tanítói Segélyegyesület (Eötvös-alap) a múlt héten tartotta meg a Ferencz József tanítók kara nagytermében évi rendes közgyűlését, mely egyuttal az Eötvös-alap 30 éves fenállásának jubileuma is volt. Az alap vagyona jelenleg 560, 482 korona. Az utolsó három év alatt kiosztott jótétemények összértéke 242,846 korona 76 fillér. A tagok száma meghaladja a 9000-ret. A közgyűlés a tisztújítás megojtésekor Józsa Dániel újpesti állami elemi iskolai igazgatót jegyzővé választotta meg.

Szerkesztői üzenetek.

Egy sokat kérdezőnek. Újpesten sokat kérdezní könyű dolog, de nagyon nehéz minden kérdésre alaposan válaszolni. Ha megelégszik a mi tudásunkkal, olvassa el válaszunkat:

1. Hazánkban az első kávéházat 1730-ban Pozsonyban egy Kartsoly nevű lengyel nyitotta meg. Pesten csak egy félszázad mulva nyílt kávéház: A kávévásról hazánkban legelőször Apáczai Cserei Mihálynál találunk följegyzést, a ki 1663-ból, mikor I. Apafi Mihály, Erdély fejedelme Érsekújvár falai alatt a török nagyvezér táborában vendégeskedett, azt írja, hogy „Ali Basa szokások szerint való vendégséget indit és Finesal Cávát s ezután Serbetet hozat kínállya és kínáltattja”. Rákóczi Ferencz könyhájában már naponta főznek „fekete leves”-t.

2. Hogy mikor és hol nyílt meg az első koresma? Ezt nem lehet megállapítani. Amnyi azonban bizonyos, hogy a tizenhatodik században a borkimérés még igen erős korlátok közé volt szoritva. Így a koresmának hajnali harangszótól — a melyet primnek neveztek — az esteli ugynevezett sörharangszóig volt szabad nyitva lenni. A koresmáltatás királyi jog volt, a melyet egyes városoknak adományozott. Ünnepnapokon a koresmák zárva voltak s csak betegek és utasok részére volt megengedve az italmérés. A kimérésre került bort jellel adták tudtul. A kétéves bort egy forgácskötögre akasztott szálmazsuppál, az egy éves bort csak szálmával, az újbort pedig zöld galylyal jelezték. Hitelbe nem volt szabad bort adni csak ugy, ha azonnali zálogot vett a kimérő. A melyik kimérő hamis mértéket használt, azt a város előjárósága kivitte a piacra s a hamis mértékből — a mely tele volt borral — leöntötték a fejét azonkívül három napra kalodába zárták.

3. Az első szabadkőművesi páholyok 1750. körül Nápolyban keletkeztek. Az első páholyt Zelaja alapította a nápolyi Chiája hid mellett lévő Aloise-palotában. A másodikat San Lávero herezeg 1751-ben. A harmadikat Caraffa gróf, a negyediket pedig Rianino herezeg alapította. Az első páholyok alapszabályaiban a következő két érdekes pont is bennfoglaltatott: „Rettentes Mesterül (Mastre Terribile) legánjánla-

tosabb olyan férfit választani, a kinek az areza buskomor és tekintete mogorva”. Ez az egyik furesaság, a másik a következő: „Kötelező minden testvére nézve, hogy bármely páholyhoz tartozó társa feleségének ne udvaroljon, elkerülvén ilyenformán a föld amugy is bőséges hívságának megszaportását”.

693. végreh. sz. 1905.

Arverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött bír. végrehajtó ezenel közhírré teszi, hogy az újpesti kir. járásbírósnak 1905. évi V. 1471. sz. kiküldő és a bpesti kir. keresk. és váltótörvénszék 68380 904. sz. elrendelő végzése folytán dr. Fejes Béla ügyvéd által képviselt Bpesti kis és közep ker. tak. és Kölesön szöv. felperes részére Beker Adam és tsai alperesek ellen 250 K követelés és jár. erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán alperestől lefoglalt és 517 kor. becsült ingóságokra az újpesti kir. bíróság V. fenti sz. végzésével a további eljárás elrendelvetvén, annak az alap és felülfoglaltatók követelése erejéig is, amennyiben azok kielégítési jogot nyertek volna, Újpesten, Kossuth-utca 56. sz. alatt Krey Gyula lakásán leendő megtartására határidőül 1905. évi szeptember hó 12. napján délelőtt 12 órája tűzettk ki, a mikor a bíróság lefoglalt butorok, stb. s egyéb ingóságok a legtöbbet ígérőnek készpénzfizetés mlett, szükség esetén becsáron adul is el fognak adatni.

Felhivatnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtató követelését megelőző kielégítéshez jogot tartanak, a mennyiben részükre a foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, hogy elsőbbségi jelentéseiket az arverés megkezdéseig alulírt kiküldöttnél írásban beadni, vagy pedig szóval bejelenteni el ne mulasszák.

Kelt Újpesten, 1905. évi augusztus hó 24. napján.

Kiss Gyula

ku. bírósági végrehajtó

ifj. Fodornál Újpesten Árpád-ut 60. szám.

Ovszerek bármely jellege alatt posterestant is rendelhetők.

Ódol szájvíz nagy üveg	1 kor. 60 fill.
Thymol szájvíz	80., 1.50 2 „ — „
Kalodont fogerém	50 „
Angol illatszerek kimérve deka	60 „
Francia „	50 „
Virág szappan 6 különböző illat	1 „ — „
Szobaillatok minden illatban	1 „ — „
Fenyő illat 1 lit. ürtartalom	3 „ — „
„ „ kis üveg	1 „ — „
Valódi Leichner Fettespuder minden színben	90 „
Rogerr-Gallett illatszerrei	4., 5. 6 „ — „
Valódi hajfestőszer, utánfestés évente 2-szer	5 „ — „
Angol hajfestő	2 „ 50 „
Tyukszemirtó, hatása páratlan kezesség mellett	1 „ 20 „
Halenyv ragasztó szer	30 „
Valódi kölni víz 3 üveg	1 „ 80 „
„ „ „ 1 literes üvegben	4 „ — „
Manicur kézápoló szerek.	
Aczel felszereléssel	4., 6., 8. 10 „ — „
Kézápoló Honney Jelly	70 „
Margit krém es puder	1 „ — „
Diana krém es szappan	1 „ 50 „
Feeolin szappan	90 „

Valódi zsirtalanított Brunz vatta 1 klg.	3 kor. 40 fill.
Szarkötők	2., 4. 6 „ — „
Suspensorium	1 „ — „
Irigateur üvegbetéttel vízmagasságot jelző mértékbeosztással	4., 5. 6 „ — „
Irigateur Email teljesen felszerelve	2., 3. 4 „ — „
Agy üritő talak	2., 3. 4. 5 „ — „
Vízelő edények	1., 2. 3 „ — „
Havi kötök	2 3 „ — „
Havikötő betetek	20 „

Szopó készletek és alkatrészei.

Jégtömlők és üllőpárnák gummiból.

Catherer Nelaton szerint.

Férfi ovszerek tuezatonként	1, 2, 3, 4 és 5 kor. — fill.
Padló fenymaz legfinomabb minőség minden színben 1 doboz	1 „ 20 „

Ásványvizek állandóan friss.

Asztali borok saját töltés, valódi Kadarka	80 fill.
Pezsgők üvegenként	3 „ — „

27. Cognag, Martel Julien stb.

Brázay sósborszesz nagyban és kidesinyben.

Nyomatott Fuchs Antal és József kö- és könyvnyomdájában Újpest, István-tér 9. szám.

Gummi ovszerek selyem vékony 20 drból álló mint együtttemény 6 korona.